

SYYTTÄJÄLAITOKSEN JA YLEISTEN TUOMIOISTUINTEN ASIAN- JA
DOKUMENTINHALLINNAN KEHITTÄMISHANKE**Asettaminen**

Oikeusministeriö on päättänyt asettaa hankkeen, jonka tehtävänä on luoda syyttäjälaitokselle ja yleisille tuomioistuimille asian- ja dokumentinhallinnan toimintaprosesseja tehostava ja yhtenäistävä tietojärjestelmäkokonaisuus, joka mahdollistaa poikkihallinnollisen sähköisen yhteistyön muiden viranomaisten kanssa.

Toimikausi 1.3.2010 – 31.12.2014

Nykytila Nykyisin asian- ja dokumentinhallinta hoidetaan syyttäjälaitoksessa ja tuomioistuimissa useilla eri sovelluksilla. Syyttäjien ja käräjäoikeuksien käytössä on vuonna 1996 käyttöön otettu asiankäsittelyjärjestelmä Sakari, jolla on toteutettu rikosasioiden diaaritoiminnot. Asiakirjojen hallinta ja tuotanto on toteutettu Sakariin integroidulla Lotus Notes-järjestelmällä.

Poliisilla on käytössään Patja-asiankäsittelyjärjestelmä, jolla on liittymä syyttäjän Sakariin, ja jolla esitutkintaviranomaiset lähettävät rikosasioiden tunnistetietoja ja tutkintailmoituksia sähköisesti Sakariin. Patjan yhteydessä toimii myös syyttäjien rangaistusmääräyssovellus, jossa syyttäjät Patjassa vahvistavat esitutkintaviranomaisten rikkomuksiin syyllistyneille tiedoksi antamia rangaistusvaatimuksia rangaistusmääräyksiksi. Poliisin Patja-asiankäsittelyjärjestelmä sekä syyttäjien ja käräjäoikeuksien asiankäsittelyjärjestelmä Sakari ovat lähivuosina elinkaarensa päässä. Sisäasiainministeriö on käynnistänyt vuonna 2009 kehittämishankkeen, jonka tavoitteena on toteuttaa poliisiasiain järjestelmien kokonaisuudistus.

Käräjäoikeudet käsittelevät siviiliasioita Tuomas-asianhallintajärjestelmässä, joka sisältää diaaritoiminnot ja asiakirjojen tuottamisen ja hallinnan. Ratkaisudokumentit tuotetaan Tuomakseen integroidulla Lotus Notes –järjestelmällä. Tuomas on otettu käyttöön käräjäoikeusuudistuksen yhteydessä vuonna 1993.

Muutoksenhakutuomioistuimissa, hovioikeuksissa ja korkeimmassa oikeudessa, rikos- ja siviiliasioiden asian- ja dokumentinhallinta on toteutettu Lotus Notes –järjestelmään. Diaaritiedot ja asiakirjojen tuottaminen ja hallinta ovat Lotus Notesissa. Tuomiot tuotetaan Lotus Notesiin integroidulla tekstinkäsittelyohjelmalla, Word Prolla, jota ollaan parhailaan korvaamassa Open Officen versiolla 3.

Käräjäoikeudet ja hovioikeudet käyttävät lisäksi tuomiolauselmajärjestelmää, jonne tallennetaan tuomion rakenteiset tiedot edelleen jakelemista varten eri viranomaisille. Tuomiolauselmajärjestelmän uusiminen on parhaillaan käynnissä rikostuomiosovellushankkeessa.

Nykyisin käytössä olevien tietojärjestelmien kehittämisen lähtökohtana oli käräjäoikeuksien, hovioikeuksien ja korkeimman oikeuden omien asianhallintaprosessien kehittäminen. Eri oikeusasteiden välille ei toteutettu automaattista perustietojen ja asiakirjojen siirtoa muutoksenhakutilanteessa. Asian perustiedot siirtyvät sähköisesti poliisin Patja-järjestelmästä syyttäjien Sakariin ja edelleen haastehakemus siirtyy käräjäoikeuksien Sakariin, mutta muilta osin automaattista tiedonsiirtoa ei ole toteutettu.

Raportointi ja tilastointi on toteutettu tietovarastojen avulla. Asianhallintajärjestelmien tiedot siirretään kerran vuorokaudessa tietojärjestelmäkohtaisiin tietovarastoihin, joissa raportit ja tilastot muodostetaan. Tietovarastojen tietoja voidaan myös yhdistellä, kuten tehtiin Kokonaiskäsittelyajan mittaaminen –projektissa, jossa voidaan laskea asioiden kokonaiskäsittelyaikoja poliisin esitutkintapäivästä lukien ratkaisuun tai vireilläolevien asioiden osalta nykyhetkeen saakka.

Tausta

Oikeusministeriö perusti 21.12.2007 tekemällään päätöksellä (OM 21/31/2007) yleisten tuomioistuinten asianhallinnan kehittämistyöryhmän. Työryhmän tavoitteena oli mm.

- luoda työmäärää kuvaavat mittarit tuomioistuinten toiminnan suunnittelemiseksi ja tulosoikeuksien kehittämiseksi,
- kehittää asianhallintajärjestelmiä yhteensopiviksi, sähköisesti toimiviksi syyttäjän, käräjäoikeuksien, hovioikeuksien ja korkeimman oikeuden kesken sekä
- luoda järjestelmät tietojen siirtämistä poliisin, syyttäjän ja ulosoton järjestelmistä yleisten tuomioistuinten asianhallintajärjestelmiin tarvittavilta osin sekä vastavasti tuomioistuimien järjestelmistä sanotuille tahoille ja muille sidosryhmille.

Työryhmä on kuluneessa vuodenvaihteessa valmistuneessa mietinnössään, joka on lähetetty muun muassa yleisille tuomioistuimille lausunnolle tammikuun 2010 ajaksi, päättänyt ehdottamaan, että toteutetaan

- käräjäoikeuksien, hovioikeuksien ja korkeimman oikeuden yhteinen rikos- ja riita-asioiden sähköinen käsittelyjärjestelmä, joka on yhteensopiva myös oikeuslaitoksen muiden toimijoiden järjestelmien kanssa,
- rikosasiain sähköinen käsittelyjärjestelmä siten, että se käsittää myös syyttäjälaitoksen sähköisen järjestelmän ja on yhteensopiva esitutkintaviranomaisille sisäasiainministeriössä kehitteillä olevan poliisin Vitja-tietojärjestelmän kanssa,
- yllä mainittujen järjestelmien yhteyteen aineistopankki oikeudenkäyntiaineiston käsittelyä varten,
- asioiden käsittelytietoja, asiakirjoja ja ratkaisuja koskeva sähköinen arkistointijärjestelmä ja
- tietovarasto, josta on raportointijärjestelmillä saatavissa yksikkö- ja oikeusaste-kohtaisia syyttäjien ja tuomioistuinten toimintaa koskevia tilastotietoja.

Lisäksi työryhmä on päättänyt ehdottamaan yksityiskohtaiset työmäärän mittaamista kuvaavat mittarit.

Riippuvuudet

Hankkeella on riippuvuuksia useisiin jo käynnissä oleviin asian- ja dokumentinhallinnan kehittämishankkeisiin. Nämä hankkeet ovat osa asian- ja dokumentinhallinnan kokonaisuutta ja ne on koordinoitava mukaan tämän hankkeen toteutukseen.

Koordinoitavia oikeusministeriön hankkeita ovat:

- Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittämishanke käräjäoikeuksissa (summaaristen asioiden sähköinen asiointi otetaan käyttöön vuoden 2010 aikana, kun lainsäädännön uudistukset ovat voimassa),
- rikostuomiosovellushanke (Ritu), jonka puitteissa yhdistetään ja uusitaan rikostuomion tuottaminen ja tuomiolauselmajärjestelmä (otetaan käyttöön vuonna 2011),
- oikeushallinnon valtakunnallinen tietojärjestelmä,
- hallintotuomioistuinten asian- ja dokumentinhallinnan kehittämisehdotukset.

Hankkeella on riippuvuus sisäasiainministeriön Vitja-hankkeeseen. Vitja-järjestelmän ja oikeusministeriön asian- ja dokumentinhallinnan järjestelmän välille muodostetaan rajapinta esitutkintaviranomaisten sähköisen esitutkinta-aineiston ja asioiden perustietojen siirtämiseksi oikeusministeriön järjestelmään. Oikeusministeriön, tuomioistuinten ja syyttäjälaitoksen edustajia nimetään laajasti mukaan Vitja-hankkeeseen, jotta tarvittavat asiat tulee otetuksi huomioon rikosasiain käsittelyketjussa.

Lisäksi hankkeen on aktiivisesti seurattava ja hyödynnettävä ValtIT:n linjauksia ja yhteisiä palveluita. Yhdenmukaisen ja yhteisen aineistopankin toteuttamisen välineenä sovelletaan mahdollisuuksien mukaan Valdaa, valtion yhteistä asian- ja dokumentinhallinnan järjestelmää.

Asianhallintajärjestelmän raportointi ja tilastointi toteutetaan tästä hankkeesta erillisenä hankkeena.

Tehtävät Hankkeessa toteutetaan yleisten tuomioistuinten asianhallinnan kehittämistyöryhmän ehdotukset. Hankkeen tehtävänä on uusien asian- ja dokumentinhallinnan järjestelmät syyttäjälaitoksessa ja yleisissä tuomioistuimissa.

Asioiden ja dokumenttien hallintaa varten perustetaan ns. aineistopankki, johon saadaan poliisilta sähköinen esitutkinta-aineisto, ja jossa tuotetaan ja hallinnoidaan asioiden oikeudenkäyntiaineistoa. Aineisto on hyödynnettävissä pankista kaikille oikeudenkäynnin osapuolille. Aineistopankin käyttöä ohjaa asioiden käsittelyn vaihe, käsittelevä instanssi sekä käyttöoikeudet ja roolit.

Dokumentinhallintaa kehitetään arkistolaitoksen SÄHKE2 normin mukaisesti. Sähköinen arkistointi mahdollistetaan määrittelemällä toimijoille sähköiset arkistonmuodostussuunnitelmat, eAMSit.

Hankekokonaisuuden jakaminen osaprojekteiksi, tehtävien vaiheistus, aikataulu ja organisointi suunnitellaan yhteistyössä sisäasiainministeriön Vitja-hankkeen ja ValtIT:n kanssa, kun oikeusministeriö on nimittänyt hankkeelle hankejohtajan.

Vuoden 2010 tehtäviä ovat

- hankejohtajan palkkaaminen,
- hankesuunnitelman laatiminen,
- prosessien kuvaaminen,
- järjestelmän toiminnallisuuden ja tietosisällön kartoitus,
- vaatimusmäärittelyt,
- järjestelmäarkkitehtuurin ja integraatioarkkitehtuurin valinta,
- konversiotarpeiden selvitys,
- tietoturvan määrittely,
- sanastotyö yhdessä poliisin kanssa

Organisointi

Hanketta ohjaa ohjausryhmä, jossa ovat mukana hankejohtaja, oikeusministeriö, sen tietohallintoyksikkö, oikeushallinnon tietotekniikkakeskus sekä syyttäjälaitoksen, tuomioistuinten ja oikeusrekisterikeskuksen edustajat.

Projektien asettamisesta huolehtii hankejohtaja.

Rahoitus

Oikeusministeriö on hakenut valtiovarainministeriöltä vuodelle 2010 momentin 28.70.20 määrärahasta 500.000 euroa (OM 1/21/2010). Määräraha käyttötarkoituksena ovat hankejohtajan palkkaus ja hankkeen konsultointikustannukset vuonna 2010.

Palkkausmenot kirjataan talousarviokirjanpidon tilille 63093, mikä tulee mainita myös hankejohtajan määräyksessä.

Hankkeen jatkorahoitustarve tarkentuu vuoden 2010 lopulla. Kehysehdotuksessa vuosille 2011 – 2014 on annettu alustava arvio kustannuksista.

Kansliapäällikkö

 Tiina Astola

Osastopäällikkö, ylijohaja

Kari Kiesiläinen

JAKELU oikeusministeriö, osastot ja yksiköt
tiedotuspäällikkö
sisäasiainministeriö
Vitjan hankejohtaja Mika Pasanen
tuomioistuimet
syyttäjälaitos
valtakunnansyyttäjänvirasto
oikeushallinnon tietotekniikkakeskus